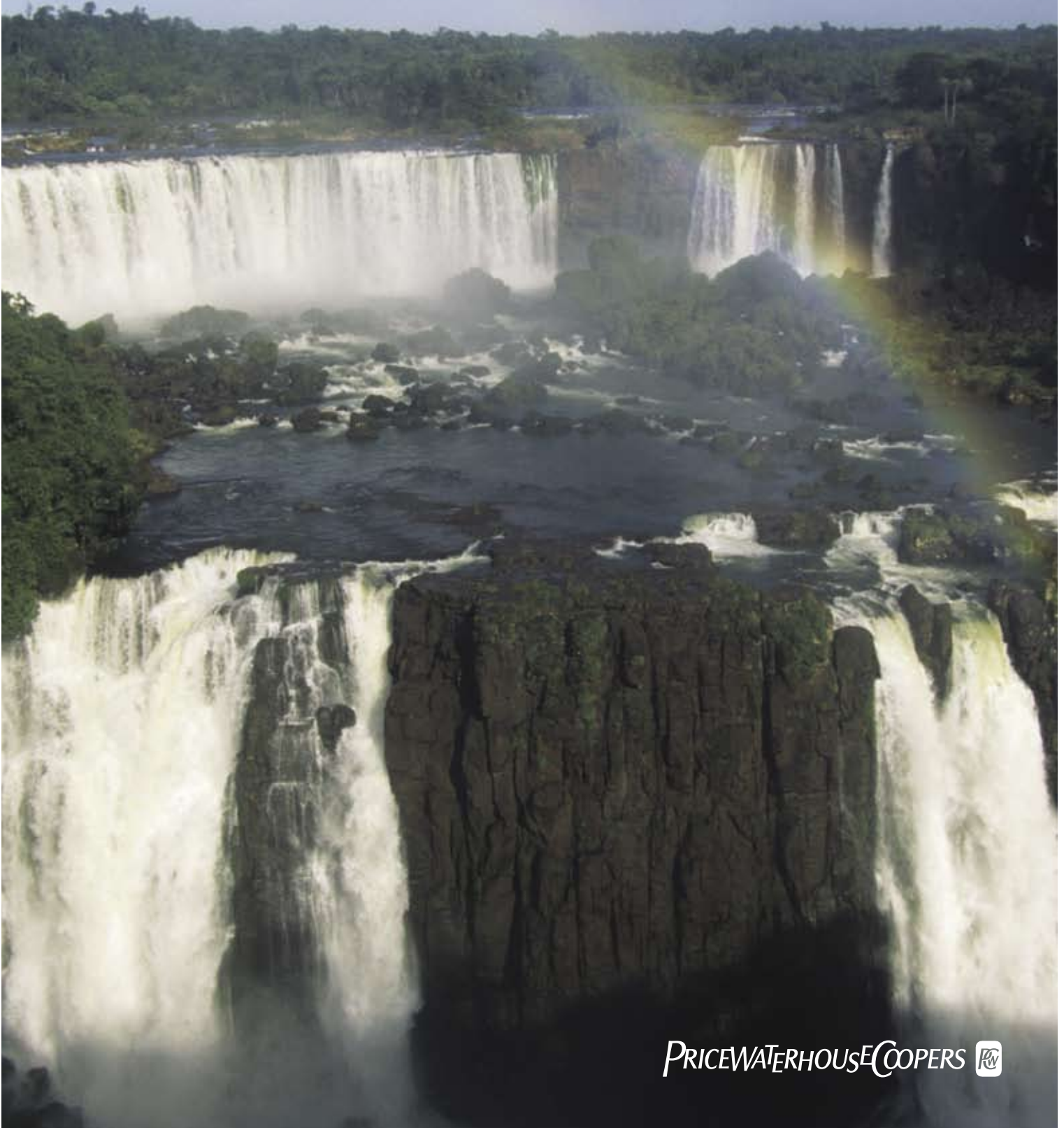

IFRS 3 (uudistettu): Merkittäviä tulosvaikutuksia

Kysymyksiä ja vastauksia
päättöksentekijöiden tueksi

Sisältö

Yhteenveto	4
Kysymyksiä ja vastauksia	6
IFRS:n ja US GAAPin erot	16
Vaikutukset liiketoimintaan	18

Yhteenveto

Yhtiöillä on usein tapana hakea liiketoiminnan kasvua yrityshankintojen kautta. Laskentaperiaatteiden ei yleensä anneta vaikuttaa yritysjärjestelyjä koskevaan päätöksentekoon. Yritysten yhteenliittymiä koskeva laskentakäytäntö voi tosiasiallisesti vaikuttaa yrityskaupan suunnitteluun ja strukturointiin sekä yritysten sidosryhmä-viestintään.

Yritysten yhteenliittymiä koskeva laskentakäytäntö on jälleen muuttunut. International Accounting Standards Board (IASB) julkaisi tammikuussa 2008 uudistetun yritysten yhteenliittymiä koskevan standardin ja samanaikaisesti konsernitilinpäätöksen laadintaa koskevaa standardia uudistettiin. Financial Accounting Standards Board eli FASB (IASB:tä vastaava amerikkalainen toimielin) on julkaissut lähes identtisen laskentastandardin koskien yritysten yhteenliittymiä ja yhteneväisen konsernitilinpäätösten laadintaa koskevan standardin.

Yritysjärjestelyjen suunnittelusta vastaavan yritysjohdon on kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka standardit vaikuttavat eri osa-alueisiin kuten yrityskaupan rakenteeseen, taloudelliseen raportointiin ja ulkopuolisille sidosryhmille, kuten sijoittajille ja analyytikoille, suuntautuvaan viestintään. Tässä julkaisussa on käsitelty standardien keskeisimpiä normistomuutoksia ja näiden vaikutuksia yritysten yhteenliittymiä koskeviin päätöksiin. Mitkä ovat olennaisimmat muutokset? Uusien standardien oletetaan lisäävän tulosten volatiliiteettia, mikä puolestaan vaikeuttaa tulosten ennustamista. Standardit tulevat myös

- todennäköisesti vaikuttamaan yrityskauppaneuvottelujen ja yrityskaupan rakenteen suunnitteluun, jotta yritysjohto pystyy välttämään ei-toivotut tulosvaikutukset;
- mahdollisesti vaikuttamaan due diligence -tutkimuksen laajuuteen ja tietojen keruuseen kaupan kohteesta ennen yrityshankintaa;
- tosiasiallisesti muuttamaan toimintamalleja ja prosesseja, joilla valvotaan ja arvioidaan eräiden varojen ja velkojen käypien arvon muutoksia;
- aikaistamaan taloushallinnon ammattilaisten ja asianajajien panostuksen sekä asiantuntevan arvonmääritysosaamisen tarvetta; ja
- vaatimaan yritysviestinnän valmistautumista kysymyksiin 'miten, milloin ja mitä'.

Seuraavassa taulukossa on esitetty uusien standardien mukanaan tuomia vaikutuksia hankinta-ajankohdan voittoihin ja tappioihin, hankintataseen varojen ja velkojen arvostukseen ja tulevien tilikausien tuloksiin.

Tämän julkaisun tarkoituksena on koota yritysjohdon ja tilinpäätösten laatijoiden käyttöön olennaisimmat yritysten yhteenliittymiä koskevat laskentaperiaatteiden muutokset, jotka vaikuttavat sekä hankintavuoden tilinpäätökseen että tulevien tilikausien tuloksiin.

	Vaikuttaa hankinta-ajankohdan tulokseen	Vaikuttaa hankinta-ajankohdan nettovarallisuuteen/liikearvoon	Vaikuttaa tulevien tilikausien tulokseen
Myyjälle annetut osakeoptiot		√	√
Aikaisempi omistus hankinnan kohteessa	√	√	
Lisäkauppahinnan maksu kiinteällä määrällä osakkeita		√	
Lisäkauppahinnan maksu rahalla tai rahamäärään sidotulla määrällä osakkeita		√	√
Yrityshankintaan liittyvät välittömät kustannukset	√	√	
Täysimääräinen liikearvo * (Full goodwill)		√	√
Ehdolliset velat		√	√
Aikaisempien olemassa olevien suhteiden selvittäminen		√	√
Uudelleenjärjestelystä johtuvat menot			√
Myyjän korvausveloitteet		√	√
Vähemmistöosuuden myynti tai lunastus			√ ¹

¹Nykyisen käytännön mukaan yhtiö on voinut valita joko economic entity- tai parent company -lähestymistavan vähemmistöjen kanssa tehtäviin transaktioihin. Valittua käytäntöä on kuitenkin pitänyt noudattaa johdonmukaisesti. Uudistetun IAS 27 -standardin mukaan yhtiöiden on sovellettava economic entity -lähestymistapaa, jolla ei ole vaikutusta yhtiön tulokseen, vaan kirjaukset tehdään suoraan omaan pääomaan.

* Termille ei ole vielä virallista suomenkielistä käännöstä, josta johtuen esitetty myös englanninkielinen termi.

Soveltamisala

Yritysten yhteenliittymiä koskevaan laskentakäytäntöön on tullut muutamia merkittäviä muutoksia verrattuna nykyiseen IFRS 3 -standardiin, mutta vähemmän muutoksia kuin vastaavaan US GAAP -standardiin. Uudistuksessa standardissa on laajennettu ja tarkennettu standardin soveltamisalaa, määritelmiä ja käsitteitä. Uudistetun IFRS 3 -standardin mukaan hankintamenomenetelmästä käytetään nykyisen ”purchase method” -määritelmän sijasta ”acquisition method” -määritelmää. Uudistetun standardin soveltamisalaa on myös laajennettu koskemaan liiketoimintojen yhdistämissä, jotka perustuvat yksinomaan sopimukseen, sekä keskinäisten yhteisöjen välisiä yhteenliittymiä. Standardin soveltamisalaan eivät sisälly saman määräysvallan alaisten yhteisöjen väliset yhteenliittymät eivätkä yhteisyritysten perustamiset. Standardin soveltamisohjeistusta on liiketoiminnan määritelmän osalta merkittävästi lisätty, mikä saattaa tuoda enemmän transaktioita hankintamenomenetelmän soveltamisalaan. Hankinta-ajankohdan määritelmää ei ole muutettu uudistetussa IFRS-standardissa; US GAAPin mukainen laskentakäytäntö muutettiin vastamaan IFRS-määritelmää.

1. Milloin uusi standardi tulee vaikuttamaan tilinpäätöksiin?

Uudistettua IFRS 3 -standardia liiketoimintojen yhdistämisestä tulee soveltaa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Standardin aikaisempi soveltaminen on sallittua, kuitenkin ainoastaan 30.6.2007 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudistettuja IFRS 3- ja IAS 27 -standardeja on sovellettava samanaikaisesti. Uudistetun IFRS 3 -standardin takautuva soveltaminen on kielletty.

Kuten muidenkin IFRS-standardien osalta, Euroopan unionin alueella rekisteröidyt yhtiöt eivät voi soveltaa uudistettuja IFRS 3- ja IAS 27 -standardeja ennen kuin EU on ne hyväksynyt.

2. Onko standardin soveltamisala muuttunut?

Kyllä, uudistetun IFRS 3 -standardin soveltamisalaa on laajennettu koskemaan keskinäisiä yhteisöjä ja liiketoimintojen yhdistymisiä, jotka perustuvat yksinomaan sopimukseen. Merkittävät keskinäisiä yhteisöjä koskevat liiketoimintojen yhdistymiset ovat poikkeuksellisia. Yksinomaan sopimukseen perustuvia liiketoimintojen yhdistämissä (nk. staplings) tapahtuu Australiassa, mutta harvemmin Australian ulkopuolella.

3. Entä saman määräysvallan alaiset liiketoimintojen yhdistämiset?

Samana määräysvallan alaisten yhteisöjen (common control) liiketoimintojen yhdistämiset eivät kuulu uudistetun standardin soveltamisalaan. IASB on aloittanut tähän liittyvän projektin, mutta uutta standardia ei ole kuitenkaan odotettavissa lähiaikoina. Yhtiöt valitsevat laskentakäytännön, jota sovelletaan common control -liiketoimintojen yhdistämissä. Yleisintä on soveltaa joko IFRS 3 -standardissa olevaa hankintamenomenetelmää (käyvät arvot) tai aikaisempia kirjanpitoarvoja (predecessor values) kuten US GAAPissa. Yhtiöiden on johdonmukaisesti noudatettava valittua laskentakäytäntöä liiketoimintojen yhdistämissä, jotka koskevat saman määräysvallan alaisia yhteisöjä.

Hankintameno

Hankintameno on hankinnan kohteesta maksettu kauppahinta. Uudistetun IFRS 3 -standardin keskeisimmät muutokset koskevat hankintamenoa käsittelyä ja ne voivat joko lisätä tai vähentää hankintamenoa määrää. Standardin muutoksilla on vaikutusta yrityshankinnasta syntyvän liikearvon määrytymiseen ja hankinnan jälkeisiin tuloksiin. Nykyisen IFRS 3 -standardin mukaan hankintameno on sisällytetty hankintaan liittyvät välittömät kustannukset. Uudistetussa standardissa hankintaan liittyvät välittömät kustannukset eivät ole osa hankintamenoa, vaan ne kirjataan kuluksi syntyhetkellä. Hankintamenoon sisällytetään käypään arvoon kaikki omistusosuudet, jotka hankkijaosapuolella on ollut hankinnan kohteessa ennen hankintaa. Tähän kuuluvat aikaisemmat omistusosuudet osakkuusyhtiössä, yhteisyrityksessä tai muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset (esim. myytävissä oleviksi luokitellut erät). Ellei aikaisemmin omistettu osuus hankinnan kohteessa ollut arvostettu käypään arvoon, arvostetaan se hankinnan yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Ehdollisen lisäkauppahinnan käsittelyä kirjanpidossa on muutettu. Ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettava käypään arvoon, vaikka lisäkauppahinnan toteutumisen ei hankinta-ajankohtana oletettaisi olevan todennäköistä. Hankintahetken jälkeen tapahtuneet muutokset ehdollisessa kauppahintavelassa kirjataan tulosvaikutteisesti, eikä liikearvoon kuten nykyisessä IFRS 3 -standardissa.

Yrityskauppatilanteessa hankkijaosapuoli saattaa haluta, että myyjänä toimineet osakkeenomistajat jäävät hankinnan kohteena olevan yhtiön työntekijöiksi. Heidän ammattitaitonsa ja suhteensa eri sidosryhmiin, kuten asiakkaisiin ja tavaratoimittajiin, voivat auttaa varmistamaan hankitun yhtiön liiketoiminnan suorituskyvyn pysymisen hyvänä myös yrityskaupan jälkeen.

Optioiden ehdoilla ja avainhenkilöiden työsopimusehdoilla voi olla vaikutusta hankintamenoon sekä yrityshankinnan jälkeisiin tuloslaskelmiin. Osakeoptioilla on arvo ja keskeinen kysymys on niiden kirjanpitokäsittely. Ovatko osakeoptiot osa hankintamenoa vai korvausta yrityshankinnan jälkeen työntekijän yhtiölle antamasta työsuorituksesta vai yhdistelmä näitä molempia? Maksaako hankkijaosapuoli myyjälle osakkeenomistajana vai työsuorituksista yrityshankinnan jälkeen?

Osakeoptioiden kirjanpitokäsittelyyn vaikuttavat palkitsemistilanteessa vallitsevat olosuhteet sekä se, korvaavatko saadut optiot hankinnan kohteen olemassa olevia työntekijöiden optioita. Optiot ovat todennäköisesti korvausta osakkeenomistajan yrityshankinnan jälkeen yhtiölle antamista työsuorituksista, mikäli osa kauppahinnan maksusta on sidottu ehdolliseksi osakkeenomistajan jatkuvaan työsuhteeseen hankitussa yhtiössä yrityskaupan jälkeen. Myönnettyjen optioiden tarkoituksena on ennemmin varmistaa ja palkita tulevat työntekijöiden työsuoritukset kuin maksaa olemassa olevan liiketoiminnan hankkimisesta.

Kyllä, aikaisempaa omistusosuutta hankinnan kohteessa käsitellään ikään kuin luopumisena hankintaa vastaan. Omistusosuuden 'luopumisesta' kirjataan voitto tai tappio luopumishetkellä. Jos hankkijaosapuolella on ollut aikaisempi omistusosuus hankitusta yhtiöstä, olemassa oleva omistusosuus arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä tulosvaikutteisesti (yhdessä mahdollisten aikaisempien omaan pääomaan kirjattujen arvostus-

4. Myyjänä toimivat osakkeenomistajat saavat osakeoptioita. Mikä muuttuu?

5. Voiko liiketoimintojen yhdistämisten seurauksena syntyä tuloslaskelmaan voittoja?

6. Lisäkauppahinta (earn-out) voi olla osa hankinnan kohteesta maksettavaa kokonaiskauppahintaa. Miten lisäkauppahintaa käsitellään kirjanpidossa?

voittojen kanssa). Jos omistusosuuden arvo on kasvanut, kirjataan voitto hankkijaosapuolen tuloslaskelmaan hankinta-ajankohtana. Tappio kirjataan ainoastaan siinä tapauksessa, jos nykyisen omistusosuuden kirjanpitoarvo ylittää osuuden hankinnan kohteen käyvästä arvosta eikä arvonalentumista ole aikaisemmin kirjattu. Tilanteita, jossa tappiota kirjataan, ei oleteta tapahtuvan useasti.

Uudistetun standardin mukaan ns. "edullinen kauppa" (negatiivinen liikearvo) -tilanteesta syntyvä voitto tuloutetaan. Negatiivisen liikearvon kirjanpitokäsittelyyn ei ole tullut muutoksia nykyiseen standardiin verrattuna.

On yleistä, että yrityshankinnoissa osa kauppahinnasta sidotaan tulevaisuuden tapahtumiin, esimerkiksi tuloskehitykseen. Epävarmuutta saattaa olla hankitun liiketoiminnan arvossa tai merkittävässä yksittäisessä omaisuuserässä. Ostaja saattaa haluta maksaa lisäkauppahinnan ainoastaan, mikäli hankittu liiketoiminta menestyy. Vastaavasti myyjä haluaa täyden korvauksen myydyin liiketoiminnan arvosta. Lisäkauppahinnan toteutuminen on usein sidottu myös yrityshankinnan jälkeiseen tulokseen tai merkittävän keskeneräisen projektin menestykselliseen toteutumiseen.

Hankkijaosapuolen pitää arvostaa hankintameno kokonaisuudessaan käypään arvoon hankinta-ajankohtana mahdollinen lisäkauppahinta mukaan lukien. Jos lisäkauppahinta luokitellaan velaksi (vastikkeena rahaa tai rahamäärään sidottu määrä osakkeita), velka arvostetaan hankintahetken jälkeen tulosvaikutteisesti. Maksettava lisäkauppahinta kirjataan huolimatta siitä, onko sen toteutuminen todennäköistä vai ei. Tämä kohta eroaa nykyisestä IFRS 3 -standardista. Yrityshankinnan vahvan positiivisen tuloskehityksen seurauksena lisäkauppahintavelka kasvaa ja velan muutos aiheuttaa kulukirjauksen tulokseen. Päinvastaisessa tilanteessa, jossa yrityshankinnan tulos alittaa asetetut tulostavoitteet, lisäkauppahintavelka vähenee ja velan väheneminen esitetään tuottona tuloslaskelmassa.

Alkuperäisessä lisäkauppahinta-arviossa tapahtuneet muutokset kirjattiin aikaisemmin liikearvon oikaisuksi. Hankkijaosapuolten tulee jatkossa pystyä perustelemaan lisäkauppahinnan vaikutus yhtiön tuloksetekokykyyn. Yrityshankinta on ollut menestyksellinen, mutta yrityksen tulos on ollut suhteessa heikompi. Syynä ovat olleet myyjälle suoritetut lisäkauppahintamaksut, jotka on kirjattu tulosvaikutteisesti.

7. Onko eroa sillä, käytetäänkö ehdollisen kauppahinnan maksamiseen rahaa vai osakkeita?

Kyllä. Lisäkauppahinnan maksu käytettäessä rahaa määritellään rahoitusvelaksi. Rahoitusvelka arvostetaan uudelleen käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä ja käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Kun lisäkauppahinnan maksussa käytetään kantaosakkeita, uudelleenarvostusta ei välttämättä tehdä. Tähän vaikuttavat lisäkauppahinnan ehdot ja se, miten vastikkeeksi annettavien osakkeiden määrä on sopimuksessa määritetty. Lisäkauppahinnan maksu käyttäen osakkeita määritetään rahoitusvelaksi, kun myyjälle vastikkeena annettujen osakkeiden määrä on sidottu ennalta määritettyyn kiinteään rahamäärään (tällöin osakkeiden määrä vaihtelee ennalta määritetyn rahamäärän sisällä). Rahoitusvelka arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Vastaavasti lisäkauppahinta, jossa on sovittu kiinteästä määrästä osakkeita (ja jossa lisäkauppahintana luovutettavien osakkeiden määrään osakkeen arvon muutokset eivät vaikuta), luokitellaan omaksi pääomaksi.

8. Liiketoimintojen yhdistämisten seurauksena maksetaan palkkioita pankeille, lakimiehille ja muille asiantuntijoille. Voidaanko nämä kustannukset edelleen aktivoida hankintamenoon?

9. Miten vieraan pääoman kustannukset tai osakeantikulut kirjataan yrityshankinnan yhteydessä. Kirjataan nämäkin kuluksi?

10. Onko kauppahinnan maksutavalla vaikutusta kirjattavan liikearvon määrään?

Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintavelkaa ei arvosteta uudelleen tulosvaikutteisesti.

Ei, kustannuksia ei saa aktivoida. Standardin mukaan liiketoiminnan hankintaan liittyvät välittömät kustannukset eivät ole osa kauppahinnan maksua myyjälle. Kustannukset eivät ole hankitun liiketoiminnan varoja, jotka voidaan kirjata yrityshankinnan yhteydessä. Liiketoimintaan liittyvät välittömät kustannukset kirjataan kuluksi, kun palvelut on vastaanotettu. Uudistetun standardin mukaan yhtiöiden on esitettävä tilinpäätöksen liitetiedoissa kuluksi kirjatut liiketoimintojen yhdistämisiin liittyvät välittömät kustannukset.

Ei, vieraan pääoman kustannuksia ja osakeantikuluja ei kirjata kuluksi. Nämä käsitellään kirjanpidossa samalla tavalla kuin aikaisemminkin.

Transaktiomenot, jotka koskevat vieraan pääoman ehtoisen instrumentin merkintää, vähentävät alkuperäisesti kirjatun velan käypää arvoa ja ne kirjataan kuluksi vieraan pääoman juoksuajan kuluessa osana efektiivistä korkoa. Osakeantikulut vähennetään suoraan omasta pääomasta.

Liikearvo ja vähemmistöosuudet (non-controlling interests)

Täysimääräisen liikearvon (full goodwill) kirjaamisvaatimusta tilanteissa, joissa hankkijaosapuoli saa määräysvallan mutta ei 100 % omistusosuutta, pidettiin kiistanalaisena vaatimuksena standardin luonnosvaiheessa.

Uudistettu standardi antaa yhtiölle vaihtoehdon jokaisessa yksittäisessä hankinnassa arvostaa vähemmistöosuus joko osuutena nettovarallisuudesta tai käypään arvoon. Ensimmäinen vaihtoehto ei juuri muuta liikearvon määrytymistä verrattuna nykyisen IFRS 3 -standardin mukaiseen menetelmään. Toisen vaihtoehdon mukaisessa käsittelytavassa liikearvoa kirjataan sekä vähemmistöosuuden että hankitun omistusosuuden osalta. Ohjeistus liittyen ns. 'edulliseen kauppaan' säilyy samanlaisena ja 'negatiivinen liikearvo' kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Uudistetussa IAS 27 -standardissa vähemmistöosuudesta käytetään aikaisemman 'minority interest' -käsitteen sijasta 'non-controlling interests' -käsitettä.

Ei, kauppahinnan vaihtoehtoisilla maksutavoilla (raha/osakkeet) ei ole vaikutusta kirjattavan liikearvon määrään. Hankintameno kirjataan käypään arvoon hankinta-ajankohtana kauppahinnan maksutavasta huolimatta.

Hankintameno suorittaminen rahalla ja/tai osakkeilla ei vaikuta liikearvon määrään. Kauppahinnan maksutavalla voi olla merkittävä vaikutus yrityshankinnan jälkeisiin tuloksiin.

Ehdolliset kauppahinnan maksut, joiden katsotaan olevan osa hankintamenoa, arvostetaan käypään arvoon hankinta-ajankohtana. Omaksi pääomaksi luokiteltua ehdollista lisäkauppahintaa ei uudelleen arvosteta. Vieraaksi pääomaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan uudelleen ja käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Muutokset ehdollisen lisäkauppahinnan kirjanpitoarvossa eivät aina netotu hankitun tytäryhtiön voittoja tai tappiota vastaan. Merkittävä lisäkauppahinta saatetaan joutua maksamaan aikaisemmille omistajille, esimerkiksi mikäli keskeneräinen tutkimus- ja tuotekehitysprojekti (IPR&D) saavuttaa sovitut tavoitteet. Menestyksellinen tutkimus- ja tuotekehitysprojekti voi tuottaa

11. Mistä liikearvo muodostuu?

yhtiölle merkittäviä voittoja yli 20 vuoden ajan. Lisäkauppahinnan kasvu tällaisessa tilanteessa on kirjattava kuluksi tulosvaikutteisesti todennäköisesti ennen kuin kyseisestä projektista voidaan kirjata tuottoja.

Liikearvo on edelleen jäännöserä, mutta liikearvon määrä voi olla erilainen uudistetun IFRS 3 -standardin mukaan laskettuna, kuin mitä se olisi nykyisessä standardissa. Tämä johtuu osittain siitä, että hankintameno kokonaisuudessaan arvostetaan käypään arvoon, sisältäen siis myös aikaisemman omistuksen hankinnan kohteena olevasta yhtiöstä, joka myös arvostetaan käypään arvoon. Tämän lisäksi on kaksi vaihtoehtoista liikearvon määrittelytapaa.

Ensimmäinen lähestymistapa on samankaltainen nykyisen IFRS 3 -standardin kanssa. Liikearvo muodostuu maksetun kauppahinnan ja ja ostajan osuudesta yksilöitävästä nettovarallisuudesta hankitusta kohteesta. Tätä voidaan kutsua 'osittainen liikearvo' -arvostusmenetelmäksi ("partial goodwill method"), koska vähemmistöosuus on kirjattu osuutena yksilöitävästä nettovarallisuudesta, eikä siihen sisälly liikearvoa. Liikearvoa voidaan myös käsitellä 'täysimääräinen liikearvo' -arvostusmenetelmällä ("full goodwill method"), jota on käsitelty seuraavassa kysymyksessä.

12. Mikä on 'täysimääräinen liikearvo'?

Täysimääräinen liikearvo tarkoittaa, että liikearvoa kirjataan liiketoimintojen yhdistämisessä sekä vähemmistöosuudesta että omasta omistusosuudesta. Nykyisen IFRS 3 -standardin mukaan vähemmistöosuus on kirjattava vähemmistön osuutena nettovarallisuudesta, eikä siihen sisällynyt liikearvoa. Uuden IFRS 3 -standardin mukaisen 'täysimääräinen liikearvo' -arvostusmenetelmän seurauksena sekä vähemmistöosuus että liikearvo kasvavat vähemmistöosuuden liikearvon määrällä.

13. Milloin voidaan käyttää täysimääräistä tai osittaista liikearvon arvostusmenetelmää?

Arvostusmenetelmä voidaan valita jokaisen yrityshankinnan osalta erikseen. Hankkijaosapuoli voi kirjata vähemmistöosuuden tytäryhtiöstä käypään arvoon, jolloin kirjataan 100 % liikearvo (täysimääräinen liikearvo). Vaihtoehtoisesti hankkijaosapuoli voi kirjata vähemmistöosuuden nettovarallisuudesta ilman liikearvoa. Tällöin liikearvo kirjataan ainoastaan emoyhtiön omistusosuuden mukaan hankinnan kohteesta kuten nykyisessä IFRS 3 -standardissa (osittainen liikearvo).

Tämä on yksi merkittävimmistä eroista US GAAP -käytäntöön verrattuna. US GAAPin mukaan vähemmistöosuus täytyy arvostaa käypään arvoon ja täysimääräistä liikearvon arvostusmenetelmää on käytettävä.

Vaihtoehtoisissa menetelmissä on eroja tilanteissa, joissa hankintaan alle 100 %:n omistus. Listayhtiöt hankkivat harvemmin vähemmän kuin 100 % omistusosuuden ostettavasta yhtiöstä. Liiketoimintojen yhdistämiset tilanteessa, jossa hankitaan 100 %:n omistus toisesta yhtiöstä päätyvät liikearvon määrittämiseen pitkälti samalla tavalla kuin nykyisessä IFRS 3 -standardissa.

14. Mitä vaikutuksia täysimääräisen liikearvon kirjaamisella on?

Yhtiöillä, jotka valitsevat täysimääräinen liikearvo -arvostusmenetelmän, taseen loppusumma ja nettovarallisuus kasvavat. Tämä saattaa tulevaisuudessa kasvattaa liikearvosta kirjattavan arvonalentumistappion määrää. Liikearvon arvonalentumistestauksia ei ole tarpeen tehdä aikaisempaa useammin.

Käytännössä vähemmistöosuuden arvostaminen käypään arvoon saattaa olla hankalaa. Liikearvon arvonalentumistestin tekeminen saattaa olla helpompaa täysimääräinen liikearvo -arvostusmenetelmää soveltaessa, koska liikearvon määrää ei testausta varten tarvitse oikaista alle 100-prosenttisesti omistettujen tytäryhtiöiden osalta.

Yhtiö, joka suunnittelee vähemmistöosuuden lunastusta käyttäen vastikkeena rahaa, haluaa mahdollisesti kirjata vähemmistöosuuden käypään arvoon ja kirjata täyden liikearvon alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Vähemmistöosuuden lunastuksen yhteydessä lunastushinnan ja vähemmistöosuuden kirjanpitoarvon erotus on pienempi, mikä johtaa myös pienempään oman pääoman kirjaukseen.

Varojen ja velkojen kirjaamisedellytykset

Uudistetussa IFRS 3 -standardissa on vähäisiä muutoksia koskien hankinnan kohteen varojen ja velkojen kirjaamista. Voimassa olevan IFRS 3 -standardin mukainen pääperiaate, jossa kaikki hankitun kohteen yksilöitävissä olevat varat ja velat kirjataan, on säilytetty. Varat on enimmäkseen kirjattava käypään arvoon lukuun ottamatta sellaisia eräiä kuten laskennalliset verot ja eläkevelvoitteet.

15. Onko muutoksia aineettomien hyödykkeiden kirjaamisessa?

Ei, aineettoman oikeuden määritelmä ei ole muuttunut. Hankkijaosapuolen on liiketoimintojen yhdistämisen yhteydessä edelleen kirjattava liikearvosta erikseen mm. brändit, lisenssit ja asiakassuhteet. IASB on selvittänyt ohjeistusta, mistä johtuen aineettomia hyödykkeitä kirjataan hankintataaseeseen todennäköisesti aikaisempaa enemmän. Tällaisia aineettomia hyödykkeitä ovat mm. ei-markkinaehtoiset vuokrasopimukset ja oikeudet (esim. franchising), joita hankkijaosapuoli on myöntänyt hankinnan kohteelle.

16. Miten otetaan huomioon yrityshankinnan yhteydessä tulevat ehdolliset velat?

Usein hankinnan kohteella on olemassa olevia ehdollisia velkoja - esimerkkejä tällaisista eristä ovat kesken olevat oikeudenkäynnit, takuuvastuut tai ympäristövastuut. Näiden tapahtumien seurauksena on syntynyt velvoite, jonka lopputulos on vielä epävarma. Maksuvelvoitteen syntyminen johtuu tietystä tulevaisuuden tapahtumasta. Lisäksi velvoitteen määrään ja syntyhetkeen saattaa liittyä epävarmuutta.

Ehdollisiin varoihin ja velkoihin on tullut vain vähäisiä muutoksia verrattuna voimassaolevaan ohjeistukseen. Ehdollisia varoja ei kirjata ja ehdolliset velat on arvostettu käypään arvoon. Liiketoimintojen yhdistämishetken jälkeen ehdolliset velat arvostetaan joko alkuperäiseen arvoon tai sitä korkeampaan IAS 37 -standardin mukaisesti määriteltyyn arvoon. Ehdollisten velkojen käsittely eroaa tältä osin US GAAPin vastaavasta käsittelystä.

Ehdollisten velkojen arvostaminen liiketoimintojen yhdistämisen jälkeen on osa-alue, johon saattaa tulla muutoksia tulevaisuudessa (katso kysymys 25).

17. Jos kauppahinnan maksu ja suurin osa varoista ja veloista on arvostettu käypään arvoon, mitä tämä merkitsee hankinnan jälkeiseen tuloslaskelmaan?

Useimmat hankinnan kohteen erät arvostettiin jo käypään arvoon nykyisen IFRS 3 -standardin mukaan. Hankinnan kohteen yksilöityjen varojen käyvät arvot poistuvat yrityshankinnan jälkeisten tuloslaskelmien kautta joko poistojen, arvonalentumisten tai varaston muutoksen kautta. Käypiin arvoihin on tällöin sisällytetty osuus hankinnan kohteen tulevasta voitoista.

Esimerkiksi teleoperaattorin matkapuhelinasiakkaat vaihtavat liittymää keskimäärin kolmen vuoden välein. Sopimuksiin perustuva asiakassuh-
teiden arvo on todennäköisesti korkea ja sopimusten käypä arvo kirjataan
kuluksi poistoina kolmen vuoden ajanjaksolla.

Tulevissa yritysten yhteenliittymien jälkeisissä tuloslaskelmissa saattaa olla
enemmän kuluja, koska uudistetun IFRS 3 -standardin soveltamisohjeis-
tuksessa on eroteltu maksut hankinnasta ja muista maksusuorituksista.
Standardiin on esimerkiksi sisällytetty ohjeistusta siitä, kuinka erotetaan
maksut, jotka suoritetaan yrityshankinnan jälkeisistä työntekijöiden työsuoi-
rituksista ja maksut, jotka liittyvät olemassa oleviin suhteisiin ostajan ja
myyjän välillä.

Ehdollinen lisäkauppahinta on käsiteltävä rahoitusvelkana ja velan käyvän
arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Näin ollen mitä paremmin
hankitulla yrityksellä menee, sitä todennäköisemmin ehdollisen kauppahin-
nan käyvän arvon muutokset vaikuttavat kuluna tuloslaskelman voittoon
tai tappioon.

18. Voidaanko
uudelleenjärjes-
telyvaraus kirjata
hankinnan kohteen
kirjanpitoon?

Hankkijaosapuolella on usein suunnitelmia tehdä uudelleenorganisointeja
hankinnan kohteeseen liittyen. Useat synergiaedut saavutetaan uudelleen-
järjestelyillä, kuten pääkonttorin henkilöstöä vähentämällä tai tuotantolai-
toksia yhdistämällä. Ennuste kustannussäästöistä sisältyy usein ostajan
kauppahinta-arvioon, jossa ostaja on määritellyt sen, kuinka paljonko ollaan
valmiita maksamaan hankinnan kohteesta myyjälle.

Hankkijaosapuoli voi harvoin kirjata uudelleenjärjestelyvarauksia liiketoimin-
tojen yhdistämisaikana. Uudistetussa standardissa ei ole tapahtunut
muutoksia aikaisemman standardin soveltamisohjeistukseen verrattuna.
Hankkijaosapuoli ei voi kirjata velkaa lopetettavista toiminnoista tai toimin-
tojen vähentämisestä hankinnan kohteen kirjanpitoon.

Uudelleenjärjestelyvaraus voidaan kirjata liiketoimintojen yhdistämisen
yhteydessä ainoastaan silloin, kun hankinnan kohteella on ollut hankinta-
ajankohtana olemassa oleva varaus, joka täyttää IAS 37 Varaukset, ehdol-
liset velat ja ehdolliset varat –standardin vaatimukset.

Tällaisten olosuhteiden vallitseminen hankinta-ajankohtana on useimmiten
epätodennäköistä. Uudelleenjärjestelyitä varten laadittua suunnitelmaa,
jonka toimeenpano edellyttää yrityshankinnan toteutumista, ei voida kirjata
varaukseksi hankintataseeseen. Uudelleenjärjestelyjä käsitellään hankinnan
jälkeisinä kustannuksina, jotka kirjataan kuluina tuleviin tuloksiin.

19. Mitä oikaistaan
liikearvoon ja millä
ajanjaksolla oikaisuja
voi tehdä?

Hankkijaosapuolen on 12 kuukauden kuluessa yrityshankinnasta saatettava
hankintamenolaskelma loppuun. Hankkijaosapuolella on 12 kuukautta aikaa
saada käyttöönsä kaikki tarpeellinen tieto hankintamenolaskelman loppuun-
saattamiseksi. Uudistettu standardi ei sisällä enää poikkeuksia laskennal-
listen verosaamisten tai ehdollisen lisäkauppahinnan arvostamisessa.

20. Myyjällä on korvaus-
velvoite liittyen veroris-
kiin. Miten korvausvel-
voitetta tulee käsitellä
kirjanpidossa?

Korvausvelvoite on myyjän lupaus korvata ostajalle velat, joiden määrässä
tai toteutumisajankohdassa on epävarmuutta. Korvausvelvoite kirjataan
saamiseksi hankinnan kohteen taseeseen. Saaminen kirjataan sopimus-
ehtojen mukaisesti ja saamista voidaan kirjata enintään korvausvelvoitetta
vastaavan velan määrään asti.

Muita asioita

Uudistetussa standardissa on täydentävää soveltamisohjeistusta liittyen työntekijöiden osakeperusteisiin maksuihin. Ohjeistus selkeyttää arvostamista sekä määrittelee sen, onko osakepalkitsemiskustannus osa liiketoimintojen yhdistämisen hankintamenoa vai korvausta hankinnan jälkeisistä työsuorituksista.

Uudistettu standardi sisältää uutta soveltamisohjeistusta koskien sopimuksia ja hankitun kohteen olemassa olevia järjestelyjä. Vuokra- ja vakuutus sopimukset arvioidaan perustuen vallitseviin tosiasioihin sopimuksen voimaantulo hetkellä (tai sopimukseen tehtyihin merkittävien muutosten voimaantulo hetkellä). Kaikkien muiden sopimusten luokittelu tehdään hankintahetkellä. Nykyisen soveltamisohjeistuksen mukaan laskennalliset verosaamiset, joita ei ole kirjattu hankintahetkellä, mutta joiden kirjaamisedellytykset täyttyvät myöhemmin, kirjataan liikearvon oikaisuksi. Uudistettu standardi sallii liikearvon oikaisuja ainoastaan 12 kuukauden ajan hankinta-ajankohdasta alkaen.

21. Onko laskennallisten verojen kirjanpitokäsittelyssä muutoksia?

Kyllä, laskennallisten verojen kirjanpitokäsittelyyn on tullut muutoksia. Merkittävin muutos koskee laskennallisten verosaamisten kirjaamista sen jälkeen, kun lopullinen hankintamenolaskelma on laadittu. Muutoksella on vaikutusta tuloslaskelmaan.

Oikaisut laskennalliseen verosaamiseen vaikuttavat ainoastaan liikearvoon, jos oikaisut kirjataan 12 kuukauden kuluessa hankintahetkestä ja oikaisut johtuvat uudesta tiedosta hankintahetkellä vallinneista tosiasioista ja olosuhteista. Oikaisut käsitellään 12 kuukauden jälkeen IAS 12 -standardin mukaisesti joko tulosvaikutteisesti tai oman pääoman kautta.

22. Onko sopimusten ja muiden olemassa olevien järjestelyiden luokittelua ja uudelleenarviointia selvennetty?

Kyllä. Nykyisessä IFRS 3 -standardissa ei ohjeisteta vuokra-, osto- ja myyntisopimusten, vakuutus sopimusten ja suojausten käsittelyä. Uudistettu standardi selventää esimerkiksi kytkettyjen johdannaisien arviointia hankinta-ajankohtana vallitseviin tosiasioihin perustuen. Ainoat poikkeukset ovat vuokrasopimukset ja vakuutus sopimukset, joiden arviointi ja luokittelu perustetaan sopimuksen voimaantulo hetken vallitseviin olosuhteisiin.

23. Tuleeko tilinpäätökseen lisää liitetietoja?

Tilinpäätöksissä esitettävä taloudellinen informaatio lisääntyy ja se on yksityiskohtaisempaa kuin aikaisemmin. Hankkijaosapuolena olevan yhtiön tilinpäätösinformaatiota tulee lisää ja alla on näistä esimerkkejä.

- yrityshankintaan liittyvien välittömien kulujen määrä ja tuloslaskelman erä, jossa kulut on raportoitu;
- valittu vähemmistöosuuden arvostusmenetelmä ja kirjatur vähemmistöosuuden määrä
- kun vähemmistöosuus on arvostettu käypään arvoon; käyvän arvon määrittämisperuste ja keskeisimmät oletukset käyvän arvon määrittämiseen liittyen;
- vaihteittaiset hankinnat, tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävä käypä arvo aikaisemmasta omistuksesta hankinnan kohteesta ja uudelleenarvostuksen seurauksena syntyneet voitot ja tappiot tuloslaskelmassa; ja

24. Oikaistaanko aikaisempia yritysten yhteenliittymien yhteensä koskevat kirjanpitokäsittelyt?

- tiedot saamisista (käypä arvo, sopimukseen perustuvat bruttomääräiset saamiset ja paras arvio rahavirroista, joista ei oleteta saatavan maksua hankinta-ajankohtana).

Ei, liiketoimintojen yhdistämisiä ja vähemmistöosuusien lunastuksia tai myyntejä, jotka ovat tapahtuneet ennen uudistetun IFRS 3 -standardin ja uudistetun IAS 27 -standardin soveltamisajankohtaa, ei oikaista. Standardeja tulee soveltaa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Standardin aikaisempi soveltaminen on sallittua, kuitenkin ainoastaan 30.6.2007 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla.

Joihinkin aikaisempiin liiketoimintojen yhdistymisiin liittyviin eriin tulee muutoksia, kun uudistettu standardi tulee voimaan. Laskennalliset verosaamiset koskien aikaisempaa yrityshankintaa kirjataan uudistetun standardin mukaisesti. Aikaisemmin laskennalliset verosaamiset voitiin oikaista liikearvoon ja jatkossa muutokset kirjataan tuloslaskelmaan (katso kysymys 21). Vähemmistöosuuden luovutuksen ja hankinnan käsittely saattaa olla erilainen sovellettaessa uudistettuja IFRS 3- ja IAS 27 -standardeja (katso kysymys 29).

25. Onko muita muutoksia tulossa?

Mahdollisesti, mutta muutosten voimaantuloajankohta on vielä epävarmaa. IASB on lisännyt työställeen projektin, jossa käsitellään saman määräysvallan alaisten yhtiöiden välisiä liiketoimintojen yhdistämisiä.

IASB:lla on yhä kesken IFRS-standardeja ja U.S. GAAPia yhtenäistävä Fair value measurement -projekti, josta on julkaistu joulukuussa 2006 keskustelupaperi. Projekti saattaa vaikuttaa nykyisessä IFRS 3 -standardissa määriteltyyn käyvän arvon määritelmään. Muissa IASB:n käynnissä olevissa projekteissa käsitellään standardeja, jotka liittyvät liiketoimintojen yhdistämiseen (erityisesti IAS 37 varaukset ja IAS 12 laskennalliset verot). Nämä saattavat vaikuttaa joko erien kirjaamiseen tai arvostamiseen hankinta-ajankohtana tai tulevilla tilikausilla.

IAS 27 (Uudistettu) – muutokset vähemmistöosuuden laskentakäytäntöön

Economic entity -mallin soveltaminen on pakollista uudistetussa IAS 27 -standardissa. Yleisin sovellettu lähestymistapa nykyisessä IAS 27 -standardissa on parent company -malli. Economic entity -mallissa kaikkia omistajien välisiä liiketoimia käsitellään kuten osakkeenomistajien välisiä liiketoimia, vaikka kaikki osapuolet eivät olisikaan emoyhtiön osakkeenomistajia. Parent company -mallissa tilinpäätöstä tarkastellaan emoyhtiön osakkeenomistajien näkökulmasta.

Mikäli emoyhtiö säilyttää määräysvaltansa tytäryhtiössä luopuessaan osittain omistusosuudesta tytäryhtiössä, omistusosuuden muutoksella ei ole vaikutusta yhtiön voittoon tai tappioon. Economic entity -mallin mukaisesti vähemmistöosuuden kirjanpitoarvon ja luovutushinnan välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Vähemmistöosuuden osittainen hankinta tai koko vähemmistön hankinta käsitellään oman pääoman liiketapahtumana ja hankintamenon ja vähemmistöosuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan oman pääomaan. Mikäli emoyhtiö luopuu tytäryhtiöomistuksesta menettäen määräysvaltansa tytäryhtiössä ja säilyttäen omistusosuuden (esim. osakkuusyhtiösjoiituksen), kirjataan voittoja tai tappioita koko tytäryhtiösjoiituksen osalta. Myyntivoitto tai -tappio kirjataan tulokseen luovutetun omistusosuuden osalta ja lisäksi jäljelle oleva omistus arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuloslaskelmaan.

26. Mitä vähemmistöosuudelle tapahtui?

Kaikki konsernin osakkeenomistajat, olivat ne emoyhtiön osakkeenomistajia tai tytäryhtiön osakkeenomistajia (vähemmistön osuus), ovat konsernin oman pääoman ehtoisia sijoittajia. Kaikki osakkeenomistajien väliset liiketapahtumat käsitellään samalla tavalla.

Uudistetussa standardissa ei ole muutoksia vähemmistöosuuden esittämistapaan tilinpäätöksessä. Tilinpäätöksen liitetietovaatimukset ovat laajentuneet. Liitetiedoissa on esitettävä vähemmistöosuuksissa tapahtuneet muutosten vaikutukset emoyhtiön osakkeenomistajille.

27. Mitkä ovat vaikutukset, jos vähemmistöosuus hankitaan tai vähemmistöosuudesta luovutaan?

Vähemmistöosuuksien hankinnat ja luovutukset, joilla ei ole vaikutusta määräysvaltaan, kirjataan suoraan omaan pääomaan. Vähemmistöosuudesta maksetun tai saadun vastikkeen ja vähemmistöosuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Yhtiö ei kirjaa lisää liikearvoa hankitusta vähemmistöosuudesta, eikä yhtiö myöskään kirjaa voittoa tai tappiota luovutetusta vähemmistöosuudesta.

28. Millainen on kirjanpitokäsittely, kun luovutaan tytäryhtiöomistuksesta ja menetetään määräysvalta?

Konserni päättää myydä omistusosuuttaan tytäryhtiössä, mutta konsernilla säilyy jäljellä olevan omistuksen osalta huomattava vaikutusvalta (osakkuusyhtiösijoitus) tai konsernille jää IAS 39:n mukainen rahoitusvara. Jäljellä oleva omistusosuus on uudelleenarvostettava käypään arvoon ja arvotusero (kirjanpitoarvon ja käyvän arvon välinen ero) on huomioitava osana tytäryhtiön omistusosuuden myyntivoittoa tai tappiota.

29. Kuinka uudistettu standardi vaikuttaa aikaisemmin kirjattujen vähemmistöosuuksien myynteihin tai lunastuksiin?

Yhtiön vähemmistöosuuden hankinta voidaan kirjata osana liiketoimintojen yhdistämistä aikaisemman IFRS 3 -standardin mukaisesti. Tällöin yhtiö kirjaa ainoastaan osittaisen liikearvon. Vaihtoehtoisia tapaa soveltaessaan yhtiö voi kirjata osittaisen liikearvon uudistetun IFRS 3 -standardin mukaisesti ja hankkia vähemmistöosuuden myöhemmin.

Kummassakaan tapauksissa liikearvoa ei voida kirjata lisää, kun vähemmistöosuus myöhemmin hankitaan. Jos kauppahinta on enemmän kuin vähemmistöosuuden kirjanpitoarvo, erotus kirjataan omaan pääomaan, mikä vähentää nettovarallisuuden määrää. Vähennys saattaa olla merkittävä.

IFRS:n ja US GAAPin erot

Uudistetut IFRS 3- ja vastaava US GAAP FAS 141 -standardit ovat keskenään hyvin yhdenmukaiset kahta merkittävää poikkeusta lukuun ottamatta: täysimääräinen liikearvo (full goodwill) sekä säännökset ehdollisten varojen ja velkojen käsittelyssä. Näin ollen uudistukset tulevat poistamaan lähes kaikki liiketoimintojen yhdistämisiä koskevat IFRS:n ja US GAAPin erot. Merkittäviä eroja jää yrityshankinnan jälkeiseen kirjanpitoikäisyyteen koskien mm. arvonalentumistestausta ja laskennallisia veroja.

Konsernitilinpäätöksen laadintaa koskevat uudistetut standardit (IAS 27 ja FAS 160) sisältävät yhdenmukaiset pääperiaatteet. Erot tulevat oletettavasti säilymään pääosin de facto -määräysvallan ja erityistä tarkoitusta varten perustettujen yksikköjen (SPE) kirjanpitoikäisyydessä.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu merkittävimmät IFRS:n ja US GAAPin erot. Taulukko ei sisällä hankinnan jälkeisiä kirjanpitoikäisyyden eroja eikä tilinpäätöksen liitetietovaatimuksia.

IFRS	US GAAP	Vaikutus
Ehdollisia eriä koskevat varat ja velat		
<p>Ehdolliset velat kirjataan käypään arvoon, jos käypä arvo voidaan arvostaa luotettavasti.</p> <p>Jos eivät kuulu IAS 39 -standardin soveltamisalaan, arvostetaan myöhemmin alkuperäiseen arvoon ja tai sitä korkeampaan parhaaseen arvioon maksettavasta määrästä IAS 37 -standardin mukaan.</p> <p>Ehdollisia varoja ei kirjata.</p>	<p>Velat ja varat koskien ehdollisia sopimuksia kirjataan käypään arvoon.</p> <p>Kirjataan ehdolliset velat ja varat ainoastaan, jos on enemmän kuin todennäköistä, että täyttävät varan ja velan määritelmän hankinta-ajankohtana.</p> <p>Kirjausten jälkeen, säilytetään alkuperäinen arvo ehdollisten velkojen osalta kunnes saadaan lisätietoa, jonka jälkeen arvostetaan alkuperäiseen arvoon tai sitä korkeampaan arvoon, joka on määritelty FAS 5 -standardin mukaisesti. Kirjausten jälkeen, säilytetään alkuperäinen arvo ehdollisten saatavien osalta kunnes saadaan lisätietoa, jonka jälkeen arvostetaan hankintahetken käypää arvoa tai sitä alhaisempaa parasta arvoa tulevaisuudessa tapahtuvasta maksusta.</p>	<p>Merkittävät kirjaamis- ja arvostuserot hankintahetkellä. Eroja on myös myöhemmin tapahtuvassa arvostamisessa.</p>
Työsuhde-etuksista johtuvat järjestelyt ja laskennalliset verot		
<p>Arvostus IFRS 2- ja IAS 12 -standardien mukaan, ei käypään arvoon.</p>	<p>Arvostus SFAS 123- ja SFAS 109 -säännösten mukaan, ei käypään arvoon.</p>	<p>Osakeperusteisten maksujen ohjeistuksessa on samankaltaiset periaatteet, eroja yksityiskohtaisessa soveltamisessa.</p> <p>Eroja laskennallisia veroissa, mutta IASB:llä on käynnissä laskennallisiin veroihin liittyvä yhtenäistämiprojekti.</p>
Vähemmistöosuus (NCI)		
<p>Arvostetaan käypään arvoon tai vähemmistön osuudesta nettovarallisuuden käyvästä arvosta.</p>	<p>Arvostetaan käypään arvoon.</p>	<p>Merkittävä ero liikearvon kirjaamisessa liiketoimintojen yhdistämisessä, jos IFRS -standardeja soveltavat yhtiöt eivät valitse vähemmistöosuuden arvostamista käypään arvoon. Tulevina tilikausina syntyy eroja liikearvon alentumisen määrässä.</p>
Ehdollinen lisäkauppahinta		
<p>Jos ehdolliseen lisäkauppahintaan ei sovelleta IAS 39 -standardia, niin muutokset lisäkauppahinnassa käsitellään IAS 37 -standardin mukaan. Rahoitusvaroihin kuuluva erä tai ehdollinen lisäkauppahintavelka arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan tulokseen tai kokonaistulokseen.</p>	<p>Arvostetaan myöhemmin käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tulokseen, jos ehdollinen lisäkauppahinta on luokiteltu varaksi tai velaksi.</p>	<p>Eroja arvioidun lisäkauppahinnan määrän osalta ja käypä arvo kunnes maksu suoritetaan kun kyseessä muu kuin rahoituseriin kuuluva lisäkauppahinta.</p>
Vuokralleantajan muuhun vuokrasopimukseen liittyvät varat		
<p>Varoissa on huomioitava vuokrasopimuksen ehdot.</p>	<p>Vuokrasopimus on käsiteltävä erillään varoista.</p>	<p>Ei vaikutusta liikearvoon. Varat ja velat luokitellaan eri tavalla.</p>
Standardin aikaisempi soveltaminen		
<p>Sallittu</p>	<p>Kielletty</p>	<p>IFRS-standardien aikaisemman soveltamisen seurauksena syntyy merkittävät laskentaerot.</p>

Vaikutukset liiketoimintaan

Standardi ei nimenomaisesti edellytä lisää tietojärjestelmiä tai liiketoimintaprosesseja. Standardissa on piirteitä, joilla voi olla vaikutusta tietojärjestelmiin ja kontroleihin ja jotka voivat lisätä asiantuntemuksen tarvetta yhtiössä. Osaa näistä vaikutuksista arvioidaan alla:

- Standardin mukaan olemassa oleva omistusosuus hankittavasta yhtiöstä on uudelleenarvostettava käypään arvoon. Arvostusvoitto ja mahdolliset aikaisemmin omaan pääomaan kirjatut käyvän arvon muutokset sisällytetään tuloslaskelmaan. Tämä vaatii yksityiskohtaista dokumentaatiota, jossa on kuvattu omistusosuudessa tapahtuneet muutokset sekä kirjanpitoarvoista ja myöhemmin kirjatut uudelleenarvostuserät.
- Kuten aikaisemmin, useat varat ja velat arvostetaan käypään arvoon mukaan lukien aineettomat hyödykkeet ja ehdolliset velat. Uudistetun standardin mukaan tulee edelleen määritellä yksilöidyt aineettomat hyödykkeet ja vain harvat aineettomat hyödykkeet voidaan jättää yksilöimättä ja arvostamatta. Oikea-aikainen aineettomien hyödykkeiden luonteen ja mahdollisen arvon tunnistaminen on yhä tärkeää, koska tällä on vaikutusta hankinnan jälkeiseen tulokseen. Kaikkia mahdollisia tulosvaikutuksia tulee arvioida jo ennen yrityshankinnan toteutumista. Tämä saattaa vaikuttaa hankkijaosapuolen due-dilligence -tutkimuksen laajuuteen ja ajoitukseen.
- Standardi selventää olosuhteita, joissa osakeperusteiset maksut vaikuttavat liikearvoon ja hankinnan jälkeisiin tuloksiin. Yhtiön laskentajärjestelmällä on pystyttävä tekemään oikea-aikaisia laskelmia osakeperusteisista maksuista. Näin voidaan varmentua siitä, että osakeperusteisten maksujen vaikutukset avaavaan taseeseen ja hankinnan jälkeiset kulukirjaukset ovat asianmukaisesti määritellyt.
- Yhtiöiden on uudelleenmääritettävä kaikki hankinnan kohteen suojaussuhteet ja testattava niiden tehokkuus hankintahetkellä.
- Uutena vaatimuksena on ehdollisen lisäkauppahinnan arvostaminen käypään arvoon hankintahetkellä. Mikäli lisäkauppahintaa ei luokitella omaksi pääomaksi, myöhemmät uudelleenarvostuksesta johtuvat muutokset lisäkauppahinnassa on kirjattava tulokseen. Aikaisemmin uudelleenarvostuksesta aiheutuneet muutokset vaikuttivat liikearvoon. Todennäköisesti uusi vaatimus tulee lisäämään avaavaan taseeseen käyvän arvon arvion merkitystä.
- Yrityshankinnan jälkeisissä tilinpäätösten liitetiedoissa on esitettävä
  - täydellinen ensimmäisen tilikauden liikevaihto ja tulos ikään kuin yrityshankinnat olisivat toteutuneet tilikauden alussa,
  - tietoja hankinnan kohteen sopimusmääristä ja niiden käyvistä arvoista sekä
  - arviot ehdollisten kauppahintojen toteutumismäärien vaihteluvälistä.

Tietoja edellä mainituista tuskin pystytään keräämään lyhyellä varoitusajalla.

- Jos käyvän arvon määrittämistä ei ole saatettu loppuun kaikilta osin, tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitettävä tähän vaikuttaneet tekijät ja oikaisut aikaisemmin raportoituihin käypiin arvoihin.

Edellä mainitut vaativat paljon arvonmäärittämisen asiantuntemusta. Useimilla yhtiöillä ei ole laaja-alaista osaamista arvonmäärityksestä tältä alueelta ja olisi harkittava, halutaanko asiantuntemusta kehittää tai laajentaa yrityksen sisällä vai hankitaanko ulkopuolista asiantuntemusta. Tulevaisuuden liiketoimintojen yhdistämiset vaativat aikaisempaa enemmän suunnittelemista ja resursseja.

Tilinpäätöksen liitetietoihin tarvitaan aineistoa liiketoimintojen yhdistämisistä. Epäolennaiset erilliset yrityshankinnat voidaan yhdistää liitetietoinformaatiossa. Tilinpäätöksen liitetietoja vaaditaan myös, kun liiketoimintojen yhdistäminen on toteutunut raportointikauden päättymisen jälkeen mutta ennen tilinpäätöksen vahvistamista. Jos niiden esittäminen on käytännössä mahdotonta, tulee liitetiedoissa esittää syyt miksi näin on.

PwC palveluksessasi:

Netta Mikkilä
Partner
Accounting Consulting Services
Puh. (09) 2280 1386
GSM: 050 3844 918
netta.mikkila@fi.pwc.com

Tuomas Honkamäki
Senior Manager
Accounting Consulting Services
Puh. (09) 2280 1487
GSM: 050 554 3579
tuomas.honkamaki@fi.pwc.com

Pasi Päällysaho
Manager
Accounting Consulting Services
Puh. (09) 2280 1865
GSM: 050 330 0074
pasi.paallysaho@fi.pwc.com